

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.

TOIMINTAKERTOMUS 2021

Sisällysluettelo

1. Vuoden 20 kohokohtaa ja saavutusta	3
2. Luonnonsuojelu	3
2.1 Metsät	4
2.1.1 Kansallispuistojen laajentamisen edistäminen	4
2.1.2 Virkistys- ja luonto-arvoiltaan merkittävien metsien hakkuisiin vaikuttaminen	5
2.1.3 Uhanalaisten lajien ja niiden elinpiirien hakkuisiin reagoiminen	6
2.1.4 Metsiensuojelun sidosryhmäyhteistyö	6
2.2 Suot	7
2.2.1 Rahkasammalen kuorintaan vaikuttaminen	7
2.2.2 Turpeennostolupiin vaikuttaminen	7
2.2.3 Soiden ennallistaminen	8
2.3 Perinnebiotoopit	8
2.4 Vedet	9
2.4.1 Vesiensuojelun voittoja	9
2.4.2 Lausunto vesienhoitosuunnitelmasta	9
2.4.3 Vesiensuojelun sidosryhmäyöskentelyyn osallistuminen	9
2.4.4 Virtavedet	10
2.4.5 Vireillepano aidan poistamiseksi Ylöjärven Viljakkalan Lapiolammilla	10
2.5 Maa- ja kallioperä	10

2.5.1 NewPeak Finlandin malminetsintähanke Valkeakosken Hopeavuorella ja lupasiirroista valittaminen	10
2.5.2 Dragon Mining Oy:n Vammalan rikastamo, Sastamala	11
2.6 Suurpetotoiminta ja luonnonvaraisten eläinten hoito	11
2.6.1 Valitukset karhunkaatoluvista	11
2.6.2 Vetoamus ilvesten puolesta	12
3. Ympäristönsuojelu	12
3.1 Aluekehittäminen, kaavoitus ja rakentaminen	12
3.1.1 Vesilahden Lammasniemen kaava	12
3.1.2 Kangasalan Pitkäjärven-Kaukajärven luonnonalueiden kaavoittaminen	13
3.1.3 Vaitinaron vesistöäyttö	13
3.1.3. Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoshanke	13
3.2 Energiantuotanto	13
3.3 Ilmastonmuutos	14
4. Hankkeet	15
5. Luottamushenkilöt ja tilintarkastajat	16
6. Henkilöstö ja toimipaikka	17
7. Tiedotus	17
8. Järjestötoiminta	18
8.1 Sääntömääräiset kokoukset	18
8.2 Paikallisyhdistysten tukeminen	18
8.3 Luonnonsuojeluliiton toimintaan osallistuminen	19
9. Talous	20
9.1 Avustukset	20
9.2 Varain- ja jäsenhankinta	20
9.3 Tulos	20
9.4 Tilit	20
9.5 Omaisuuden hoito ja vuokraustoiminta	21

1. Vuoden 20 kohokohtaa ja saavutusta

- Kuukausittainen mediatiedote päivän polttavista luonnon- ja ympäristönsuojelukysymyksistä.
- Siuron Ruutananjärvelle 54 hehtaarin suojelualuelaajennus Nokialla.
- Adressi ja laajaa kansalaisvaikuttamista hakkuiden keskeyttämiseksi Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen välisellä suojeluesityksemme alueella.
- Rahkasammalen kuorintaan vaikuttaminen useissa medioissa.
- Edistysaskeleet Sarvinevan ja sen arvokkaan lajiston suojelemisessa.
- Vaikuttaminen suunnitelmatyössä oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF) varten.
- Lausuntoja mm. luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisesta sekä vesienhoitosuunnitelmasta.
- Pälkäneen Karhunsalon saaren pengertien rakentamisen kumoamispäätös Vaasan hallinto-oikeudesta.
- Vesiensuojelun sidosryhmätyöskentelyyn osallistuminen.
- Kannanotto malminetsintälupahakemukseen ja uhanalaisen kirjopapurikon kartoitustyön edistäminen Valkeakosken Hopeavuorella.
- Karhunkaatoluvista valittaminen ja metsästäjiin vetoaminen ilvesten metsästyksestä pidättäytymisestä.
- Muutoksenhaku ja muistutus Vesilahden Lammasniemen kaavasta.
- Muistutuksia Tevaniemen ja Lylyharjun tuulivoimahankkeista.
- Kannanotto maakunnan tuulivoimaselvitystyön seurantaryhmän perustamisesta.
- Aktiivinen vaikuttaminen Pirkanmaan Ilmastofoorumissa ja Pirkanmaan hiilineutraalitiekartan 2030 yhteistyöryhmässä.
- Aktiivinen vaikuttaminen Pirkanmaan lumo - luonnon monimuotoisuusohjelman 2022–2030 valmistelussa.
- Työ Virtain Vaskisalon arvokkaiden virkistymetsien suojelun edistämiseksi.
- Medianäkyvyyttä saanut Kesäkisa Pirkanmaan korkeimmasta muurahaiskeosta.
- Suosittu paikallisyhdistysretki Riuttaskorpeen.
- Kuusi luonnonhoitoretkeä Kolu-hankkeessa perinnebiotoopeilla ja kulttuuriympäristöissä.

2. Luonnonsuojelu

Toimintasuunnitelmaan kirjattu keskeinen tavoite oli lisätä **luonnonsuojelualueiden määrää** Pirkanmaalla. Vuonna 2021 Pirkanmaan ELY-keskus teki suojelualueiden **perustamispäätöksiä yhteensä 483 hehtaarista**, joista suurin osa suojeltiin Metso-ohjelmassa. Piiri ja Nokian paikallisyhdistys vaikuttivat keskeisesti näistä suurimman, Siuron **Ruutananjärven suojelualueen, laajentamispäätökseen**. Uusi alue kytkeytyy suoraan aiemmin suojeltuun alueeseen muodostaen nyt

kokonaisuudessaan 81 hehtaarin suojelukokonaisuuden. Piiri julkaisi rauhoituspäätöksestä tiedotteen 20.10.: [Nokialle 54 hehtaarin suojelualuelaajennus](#).

Vuoden aikana Pirkanmaalle alettiin ensimmäisenä maakuntana Suomessa valmistella alueellista monimuotoisuusohjelmaa nimeltään **Pirkanmaan lumo - luonnon monimuotoisuusohjelma 2022–2030**. Ohjelmaa laativat Pirkanmaan ELY-keskus ja Pirkanmaan liitto. Myös piiri oli mukana ohjelman ohjausryhmässä sekä asiantuntija- ja järjestötyöpajoissa.

Piiri osallistui lumo-ohjelman valmistelutyön aloitustilaisuuteen 25.2., joka toteutettiin avoimena webinaarina. Pirkanmaan lumo-ohjelman ohjausryhmässä piiriä edusti aluesihteerinä Anne Hirvonen varajäsenenään Hannu Raittinen. Myös Metsät ja suot -asiantuntijatyöryhmässä edustajana toimi Anne Hirvonen, varajäsenenä Arja Pihlaja. Perinnebiotoopit ja maatalousalueet -asiantuntijaryhmässä jäsenenä oli Larissa Heinämäki ja varajäsenenä Sari Hämäläinen. Lumo-ohjelman ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa ja Metsät ja suot -asiantuntijaryhmä kaksi kertaa.

Vuoden aikana järjestettiin myös kaksi järjestöille suunnattua lumo-ohjelman tilaisuutta. Kesäkuussa järjestöwebinaarissa esiteltiin ohjelmatyötä ja pohdittiin keinoja, joilla ohjelma voi tukea järjestöjen työtä ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Anne Hirvonen ja Arja Pihlaja osallistuivat. Marraskuussa järjestökentälle suunnatussa työpajassa pohdittiin järjestöjen ja kansalaisten roolia luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Anne Hirvonen alusti tilaisuuden alussa aiheesta *Luontojärjestöt kuntien ja maakunnan ohjelmatyössä*.

Perinteinen **luontojärjestöjen yhteistyöpalaveri Pirkanmaan Ely-keskuksen kanssa** järjestettiin etäyhteyksin 20.4.

Syyskuussa piiri antoi Lausuntopalvelussa Ympäristöministeriölle **lausunnon luonnonsuojelun uudistamisesta**.

2.1 Metsät

Metsiensuojelukysymykset työllistivät piiriä. Piiri edisti aiemmin tekemiään suojelualoitteita merkittävistä metsäkohteista ja kartoitti edelleen kohteiden luontoarvoja. Piiri julkaisi kansalaisadressin sekä useita vetoomuksia ja tiedotteita hakkuiden uhkaamista kohteista. Tiedotteita lähetettiin mm. maanomistajille, kuten valtiolle ja kunnille, sekä medioille. Virkistysalueiden metsien suojelua edistettiin mm. Virtain Vaskialossa. Piiri osallistui metsiensuojelua edistävään sidosryhmätyöskentelyyn mm. yhteistyöllä Luonnonsuojeluliiton ja luonnonmetsäryhmän kanssa, maakunnallisessa metsäneuvostossa sekä kumppanuustapaamisissa Metsäkeskuksen kanssa.

2.1.1 Kansallispuistojen laajentamisen edistäminen

Piiri kirjoitti kansallispuistojen laajentamisen puolesta mielipidekirjoituksia. Hannu Raittisen mielipidekirjoitukset julkaistiin Helsingin Sanomissa 11.3. ja Aamulehdessä 24.3. Kirjoitukset käsittelevät kansallispuistojen valtakunnallista tarvetta sekä ehdotettujen uusien kansallispuistojen ja puistojen laajennusten merkitystä. Anne Hirvosen ja Heikki Toivosen mielipidekirjoitus Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen laajentamistarpeesta julkaistiin Aamulehdessä 18.4.

Lokakuun lopussa Metsähallitus alkoi hakata Riuttaskorven virkistymetsää, vaikka piirin ympäristöministeriölle jättämä esitys alueen liittämistä kansallispuistoihin on käsittelemättä. Piiri julkaisi 5.11. [tiedotteen](#), jossa vaadittiin hakkuiden keskeyttämistä, kunnes kansallispuistojen laajennusesitys olisi käsitelty. Tiedote lähti mm. medioille, ympäristöministeriöön, Metsähallitukseen, Ylöjärven ja Ruoveden kaupungeille, Pirkanmaan liittoon, Pirkanmaan ELY-keskukseen ja eduskuntaan. [Yle uutisoi asiasta](#).

Marraskuussa piirin julkaisema adressi [Hakkuut seis ja kansallispuistolaaennus Seitsemisen ja Helvetinjärven välille](#) oli kerännyt helmikuussa 2022 jo 2174 allekirjoitusta. Pian adressin julkaisemisen jälkeen todettiin Metsähallituksen hakanneen myös Haukkamaalla ja alueella olevan paljon metsänkäyttöilmoituksia. Piiri julkaisi 12.11. [tiedotteen](#) sekä asiasta kiinnostuneille kansalaisille [vinkkejä kansallispuistoesityksen laajennuksen puolesta toimimiseksi](#). Loppuvuodesta suunniteltiin neuvotteluja Metsähallituksen kanssa.

Maaliskuussa piiri antoi Metsähallitukselle myös **lausunnon Helvetinjärven hoito- ja käyttösuunnitelmasta** yhdessä Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistyksen kanssa.

Myös Kanta-Hämeen puolelle sijoittuvan **Evon kansallispuistohanketta** seurattiin ja kommentoitiin. Piirin puheenjohtaja Hannu Raittinen toimi Evon aluetyöryhmän jäsenenä ja kirjoitti toukokuussa kansallispuiston puolesta [kannanoton](#). Kansallispuistoesitystä valmisteleva Evon alueellinen työryhmä luovutti raporttinsa ympäristöministerille 30.6. Marraskuussa Pirkanmaan ja Etelä-Hämeen piirit [vetosivat](#) yhdessä kansanedustajiin Evon tiedekansallispuiston perustamiseksi. Piirit myös katsoivat, että metsästä ei tule sallia tulevan tiedekansallispuiston alueella.

2.1.2 Virkistys- ja luonto-arvoiltaan merkittävien metsien hakkuisiin vaikuttaminen

Vaskisalo, Virrat

Metsähallitus suunnitteli hakkuita Virtain Vaskisaloon suosituille virkistysalueelle, josta on tehty useita suojeluesityksiä. Alueella esiintyy mm. liito-oravaa. Piiri kävi tarkastelemassa kohteen luontoarvoja ja mahdollista arvokasta kääpälajistoa. Harvennuskuvioilta on tavattu mm. kotelosieni-laji, josta on koko maasta vain muutama havainto sekä kymmeniä kääväkkäitä, jotka kertovat kohteen olevan kehittymässä luonnontilaiseksi. Piiri julkaisi yhdessä Luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistyksen kanssa 29.11. tiedotteen, jossa todettiin, että [Virtain Vaskisaloon virkistyskäyttö ei edellytä hakkuita](#). Samalla piiri esitti edelleen Vaskisaloon perustettavaksi luonnonsuojelualuetta.

Pukala, Orivesi

Oriveden Seudun Luonnonsuojeluyhdistys ja piiri lähettivät vuoden 2020 lopussa UPM:lle vetoituksen hakkuista luopumisesta Saunasuon ja Ala-Lautajärven luontoarvoiltaan merkittävässä metsissä. Hakkuut uhkasivat useampia kohteita myös Pukalan retkeilyalueella, jonne tehtiin muutamia kartoituskäyntejä keväällä 2021.

Oriveden kunnanvaltuusto on hyväksynyt Pukalan (ranta-)kaava-alueelle sijoittuvien UPM:n maisematyöluvat, joissa poimintahakkuiksi muutetut hakkuut sallitaan lintujen pesimäajan ulkopuolella. UPM on ilmoittanut selvittävänsä liito-oravan esiintymisen. Valtion maalla leimikot Pukalan retkeilyalueella sijoittuvat retkeilyreittien lähistölle ja osin päälle.

Piiri kävi Pukalassa kartoituskäynneillä kevättalvella, jolloin yhden UPM:n leimikon välittömästi läheisyydestä löytyi liito-oravan papanoita. Käynneillä todettiin myös joitakin muita luontoarvoja, kuten noro ja joitakin korpikohteita. Kuvaus tarkastetuista kuvioista lähetettiin tiedoksi Luonnonsuojeluliiton ja Greenpeacen työntekijöille, jotka osallistuvat neuvotteluihin Metsähallituksen kanssa.

Piiri kävi uudelleen huhtikuussa alueella tarkistamassa lisää leimikkokuvioita ja raportoi havainnot edelleen neuvottelijoille. Piiri myös laati karttoja Oriveden yhdistyksen aktiiveille, mahdollisten luontoarvojen maastohavaintojen tekemisen tueksi.

Kesähakkuisiin vaikuttaminen

Myös kesähakkuisiin puututtiin, kun Urjalan Sanomat ja verkkolehti (17.6.2021) tekivät jutun Urjalan kunnan tekemistä kesähakuista. Aluesihteerin Anne Hirvosta haastateltiin lehteen.

2.1.3 Uhanalaisten lajien ja niiden elinpiirien hakkuisiin reagoiminen

Kynäjalavalehdon hakkuut Lempäälässä

Lempäälässä avohakattiin tammikuussa 2021 yhteensä 3,7 hehtaaria Pyhäjärven rantalehtoa, jossa kasvoi ennen hakkuuta ainakin 60 kynäjalavaa. Hakkuiden jälkeen jalavia oli enää 13. Hallituksen jäsenen, Kari Järventaustan, asiasta tekemä lausunto asiasta toimitettiin Pirkanmaan ELY-keskukseen. Piiri myös tiedusteli ELY-keskuksesta, mihin toimiin se ryhtyy hakkuiden johdosta.

Liito-oravan elinpiirin hakkuut Sastamalassa

Loppuvuodesta 2020 mm. Aamulehti uutisoi UPM:n hakkuista Sastamalassa liito-oravan elinpiirillä. Piirissä selviteltiin mahdollisuuksia tehdä rikosilmoitus asiasta. Piiri jätti Pirkanmaan ELY-keskukseen kysymyksen ELY-keskuksen aikeista jättää asiasta poliisille tutkintapyyntöä.

Piirin liito-orava-osaamista vahvistettiin osallistumalla joulukuussa webinaariin, jonka aiheena olivat liito-oravalle sopivien elinympäristöjen karttamallinnukset. Webinaarin järjesti Liito-orava-LIFE-hanke.

2.1.4 Metsiensuojelun sidosryhmäyhteistyö

Metsiensuojelun edistämiseksi jatkettiin myös mukanaoloa **maakunnallisessa metsäneuvostossa**, jossa piiriä edusti yhdistyksen puheenjohtaja Hannu Raittinen. Alueelliset metsäneuvostot vastaavat alueellisten metsäohjelmien laatimisesta. [Pirkanmaan metsäohjelma](#) on laadittu vuosille 2021–2025.

Hannu Raittinen edusti yhdistystä myös Alueellisen metsäohjelman 2021–2025 Ympäristötoimeenpanoryhmässä. Joulukuiseen toimeenpanoryhmän kokoukseen osallistui Raittisen varajäsen Anne Hirvonen.

Joulukuussa **Metsäkeskuksen** kanssa pidettiin joulukuussa **kumppanuustapaaminen** etäyhteyksin.

2.2 Suot

Keskustelu turpeennostosta ja rahkasammalen kuorinnasta jatkui vuonna kuumana sekä maakunnallisella että valtakunnallisella tasolla. Irti turpeesta -kansalaisaloite keräsi tarvittavat yli 50 000 allekirjoitusta edeten eduskuntaan. Piiri tiedotti kansalaisaloitteesta omilla kanavillaan. Piiri vaikutti maakunnallisesti turpeennostolupiin ja edisti rahkasammalen noston saamista luvanvaraiseksi.

Piiri vaikutti Pirkanmaan suunnitelmatyössä, jota tehtiin oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF) varten. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (Just Transition Fund, JTF) on uusi rahoitusväline, jonka tarkoituksena on tukea alueita, joille ilmastoneutraaliuteen siirtyminen aiheuttaa vakavia sosioekonomisia haasteita. Rahasto auttaa saamaan täytäntöön Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, jonka tavoitteena on tehdä EU:sta ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä. Rahastosta on mahdollista saada tietyin ehdoin tukea esimerkiksi turvetuotannosta irtautumiseen ja soiden ennallistamiseen. Pirkanmaan JTF siirtymäsuunnitelmatyöskentelyssä piiriä edusti hallituksen jäsen Arja Pihlaja. Ryhmä on kokoontunut olemassaolonsa aikana kaikkineen 15 kertaa.

2.2.1 Rahkasammalen kuorintaan vaikuttaminen

Syyskuun 2020 lopussa ilmi tulleesta rahkasammalen kuorintatapauksesta maakunnallisesti arvokkaalla Sarvinevalla alkoi selvitystyö, jonka tavoitteena oli saattaa rahkasammalen nosto luvanvaraiseksi. Helmikuussa ympäristöministeriö tiedotti asettaneensa yhteistyöryhmän selvittämään rahkasammalen korjuun kestäväää käyttöä.

Tammikuussa Pirkanmaan ELY-keskus vastasi piirin selvityspyyntöön Sarvinevan erityistä suojelua vaativan lajin ja muun arvokkaan perhoslajiston selvittämisestä. Vastauksessa ELY kertoi kartoittavansa kirjoviiksikoin mahdollisen esiintymisen Sarvinevalla ja totesi myös aloittavansa neuvottelut Sarvinevan suojelemiseksi Helmi-ohjelmassa. Piiri julkaisi asiasta 8.11. [mediatiedotteen](#), jonka pohjalta Maaseudun Tulevaisuus uutisoi aiheesta 9.1.ja Ylä-Satakunta-lehti 11.1.

Keväällä Biolan tiedotti korvaavansa multatuotteiden turpeen muun muassa rahkasammalella. Piiri vastasi asiaan julkaisemalla 18.5. [tiedotteen](#), jossa todettiin, ettei turpeen korvaaminen sammalella ei tee kasvualustoista kestäviä. Tuotteet eivät muutu turpeettomiksi, sillä rahkasammalen mukana nostetaan myös pintaturvetta. [Maaseudun Tulevaisuus uutisoi](#) piirin tiedotteesta 18.5. ja myös [Voima-lehti](#) kirjoitti asiasta toukokuussa.

Poliittisen valokuvan festivaali huomioi Sarvinevan tapauksen pyytämällä piirille lahjoitettuja Sarvinevan kuvia Poliittisen valokuvan festareille Kaapelitehtaalle. Aluesihteerin Anne Hirvonen kirjoitti kuville saatteen ja osallistui piirin edustajana festivaalien avajaisten lehdistö- ja opaskierrokselle 8.10.

2.2.2 Turpeennostolupiin vaikuttaminen

Alkkiannevan viereen Parkanon-Karvian Jouppilankeitaalle oli myönnetty turpeennostolupa laajuudeltaan 197 hehtaaria. Jouppilankeidas sijaitsee raakkujokena tunnetun Karvianjoen valuma-alueella. Piiri jätti muutoksenhaun Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä Ylä-Satakunnan

ympäristönsuojeluyhdistyksen kanssa 22.1. Vaasan hallinto-oikeus jätti asiasta vastaselityspyynnön, johon vastaselitys myöskin annettiin.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto myönsi Marjamäensuolle turvetuotantoluvan, jonka lupahakemuksesta Pirkanmaan ja Satakunnan piirit sekä Sastamalan ympäristöyhdistys muistuttivat vuonna 2020. Haettavasta alueesta oli jätetty pois suoja-alueeksi noin seitsemän hehtaaria, jolloin lupa-alueeksi jäi noin 15,5 hehtaaria. Jatkovalituksella ei nähty olevan menestymismahdollisuuksia.

Pettymyksiä saatiin Korkeimmasta oikeudesta ja Vaasan hallinto-oikeudesta. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen Karvia-Kauhajoen Hormannevan turvetuotantoluvasta vuodelta 2017. Korkein hallinto-oikeus taas hylkäsi piirin valituksen Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä Talasnevan (Ylöjärvi, Kihniö) turvetuotannon ympäristöluvasta.

2.2.3 Soiden ennallistaminen

Osuuskunta Lumimuutos ennallistaa Louhinevan riekkosuon

Piiri teki tiedotusyhteistyötä Osuuskunta Lumimuutoksen kanssa, joka [ennallistaa Vapolta ostamansa riekkosuon](#). Riekkosuona tunnetun Parkanon Louhinevan ennallistettava ala on 90 hehtaaria. Louhineva säästy turpeennostolta, kun piiri muistutti vuonna 2017 alueen luontoarvoista yhdessä Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistyksen ja 73 muun muistuttajan kanssa, eikä lupaa myönnetty. [YLE uutisoi](#) piirin tiedotteesta 31.5.

Piiri ehdotti suokohteita ennallistettavaksi

Hiilipörssin Heikki Susiluoma otti ottanut piiriin yhteyttä ennallistamiseen ja suojeluun sopivista suokohteista. Piiri ehdotti Hiilipörssille pyynnöstä muutamaa suoenallistuskohdetta Pirkanmaalla, Sarvinevaa ja suokokonaisuutta lähellä Parkanon Häädetkeidasta.

2.3 Perinnebiotoopit

Piiri haki muutoshakemuksella jatkoaikaa toteuttaa Kotouttaa luonnonhoitoa Pirkanmaalla (Kolu) -hanketta vuoden 2021 loppuun saakka.

Kolu-hankkeessa hoidettiin vuoden aikana kolme maakunnallisesti arvokkaaksi inventoitua perinnebiotooppia. Kohteet olivat Ala-Mikkolan haka Nokialla, Pyynerän niityt Ylöjärvellä ja Kiimajärven keto Sastamalassa. Kaikki kohteet sijaitsivat maaseudulla. Kaikkia kohteita oli hoidettu myös aiemmin Kolu-hankkeessa ja Ala-Mikkolan hakaa sekä Pyynerää jo ennen Kolu-hanketta.

Hoitotoimiin kuului muun muassa niittämistä pääasiassa viikatteilla, haravoimista, kaivamista pistolapioilla ja käsin kitkemistä. Hoito toteutettiin talkoilla. Hoitotoimista on laadittu tarkemmat erilliset raportit, jotka on toimitettu hankkeen rahoittajalle, hallitukselle ja hankkeen seurantaryhmälle. Hoidon suunnittelussa tehtiin yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Myös maanomistajat osallistuivat kohteiden hoitoon.

Kolu-hankkeessa järjestettiin vuoden aikana kuusi luonnonhoitoretkeä, joissa oli 124 käyntikertaa. Käyntikerroista maahanmuuttajien käyntejä oli 71. Luonnonhoitoretkille kuljettiin pääosin tilausajobussilla ja osallistujille tarjottiin retkilounas.

Seitsemisen talkooleiriä ei päästy järjestämään tänäkään vuonna, sillä Metsähallitus ilmoitti, ettei leiri toteudu.

2.4 Vedet

2.4.1 Vesiensuojelun voittoja

Vaasan hallinto-oikeus kumosi päätöksellään 13.4.2021 aluehallintoviraston luvan pengertien rakentamisesta Pälkäneen Karhunsalon saareen Mallasveden vesialueella. Piiri valitti tästä vesitalousasiasta yhdessä Pälkäneen seudun ympäristöyhdistyksen kanssa.

2.4.2 Lausunto vesienhoitosuunnitelmasta

Piiri lausui vesienhoitosuunnitelmasta keskittyen vesivoimaloiden lupavelvoitteiden uusimiseen, jotta voimaloihin saataisiin toimivat kalatiet.

2.4.3 Vesiensuojelun sidosryhmätyöskentelyyn osallistuminen

Pirkanmaan ELY-keskuksen vesienhoidon yhteistyöryhmässä piiriä edusti Arja Pihlaja. Vesienhoidon toimenpideohjelmaa valmisteltiin vuosille 2022–2027 ELY-keskus käynnisti myös uuden vesienhoidon verkostohankkeen Lempäälän, Vesilahden, Akaan, Valkeakosken, Urjalan, Pirkkalan ja Nokian kuntien alueille. Arja Pihlaja alusti verkoston ensimmäisessä tapaamisessa 9.11. Ikaalisten reitin vastaavan verkoston Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistyksen edustajana.

Vesienhoidon yhteistyöryhmä jakautui edelleen alatyöryhmiin. Arja Pihlaja oli metsä- ja turvetyöryhmän jäsen. Ryhmässä sovittiin yhteen vesienhoitokauden 2022–2027 sektorikohtaisia tavoitteita, toimenpiteitä ja rahoitusta.

Metsätalouden kuormitus alapuolisiin vesiin on erityisesti turvemetsissä todettu merkittävästi suuremmaksi ja pitkäkestoisemmaksi kuin aiemmin on arvioitu. Käytöstä poistuvat turvealueet siirtyvät mahdollisesti toisen sektorin piiriin ja jäävät pois velvoitetarkkailun piiristä, mikä aiheuttaa huolta kuormituksen edelleen jatkuessa. Erityisesti suometsien vesiensuojelun tarpeisiin syntyi ELYn tuella paikkatietoa hyväksi käyttävä pilottiohjelma Parkanon Kovesjärven alueelle. Tiheään laserkeilaukseen perustuvan paikkatiedon perusteella voidaan löytää parempia vesiensuojelurakenteiden paikkoja. Käytettävyyttä pyritään jatkossa skaalaamaan. Työkalulla voidaan paremmin määrittellä niitä maastonkohteita, joihin vesiensuojelurakenteiden sijoittaminen olisi kannattavaa.

Piirihallituksen jäsen, emeritusprofessori Heikki Toivonen esitelmöi *Kaukajärven hyväksi yhdessä* –webinaarissa 6.5. Kaukajärven vesikasveista ja niiden muutoksista ajalta 1934–2017. Tilaisuuden tallenteet löytyvät www.vehmainen.fi-sivustolta.

Lisäksi osallistuttiin yksittäisiin Loimijoki-työryhmän kokouksiin. Piirin työharjoittelija Jussi Syrjälä osallistui Loimijoki-työryhmän Teams-kokoukseen 16.3.

2.4.4 Virtavedet

Aluesihteerin ja piirihallituksen jäsenet syvensivät virtavesiin liittyvää osaamistaan osallistumalla Luonnonsuojeluliiton virtavesiwebinaareihin.

2.4.5 Vireillepano aidan poistamiseksi Ylöjärven Viljakkalan Lapiolammilla

Maanomistaja oli aidannut lammen estääkseen sillä pesivien joutsenien nousemisen pellolle ruokailemaan. Vuonna 2019 koko poikue tuhoutui aidan takia. Maanomistaja ei suostunut poistamaan aita, eikä Pirkanmaan ELY-keskus ryhtynyt toimenpiteisiin yhteydenotoista huolimatta. Piiri ja Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys jättivät 6.5. ELY-keskukseen vireillepanon, johon ELY vastasi, mutta katosi, ettei toimenpiteet ole tarpeen. Joutsenten pesintä epäonnistui jo munintavaiheessa.

2.5 Maa- ja kallioperä

Piirissä otettiin vuoden aikana kantaa NewPeak Finland Oy:n malminetsintähankkeeseen Valkeakosken Hopeavuorella sekä Dragon Mining Oy:n ympäristölupa- ja rikastamolla. Lisäksi valitettiin malminetsintälupien siirrosta Sotkamo Silveriltä NewPeak Finlandille ja osallistuttiin yhdessä Luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistyksen, Kyrön luonto ry:n ja Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen kanssa muistutukseen Suomen Maa ja Kivi Oy:n kivenlouhintalupahakemuksesta Pinsiön-Matalusjoen valuma-alueella. Kannanotoissa tehtiin tiivistä yhteistyötä Luonnonsuojeluliiton kanssa.

Pirkanmaan ja Lapin piiri jättivät Luonnonsuojeluliitolle aloitteen kestävän kaivostoiminnan verkostosta eroamisesta. Syysliittovaltuusto päätti, että liitto eroaa vapaaehtoisuuteen perustuvasta Kestävän kaivostoiminnan verkostosta, sillä se ei ole pystynyt riittävästi edistämään kaivostoiminnan kestävyyttä.

Pettymyksiä tuli, kun Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi piirin ja Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistyksen valituksen Dragon Mining Oy:n uudesta malminetsintäluvasta Orivedellä. Hallinto-oikeus katsoi, että hakijan muut virheet (laiton kaatopaikka, suljetuksi määrätty kaivos, pilatut järvet) liittyvät eri toimintaan, kuin kyseinen malminetsintä. Jatkovalituksella ei nähty menestymismahdollisuuksia.

2.5.1 NewPeak Finlandin malminetsintähanke Valkeakosken Hopeavuorella ja lupasiirroista valittaminen

Piiri otti kantaa NewPeak Finlandin malminetsintälupahakemukseen Valkeakosken Hopeavuorella yhdessä Kansalaisten Kaivosvaltuuskunta ry:n, Vesiluonnon puolesta ry:n, Suomen luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistyksen ja Akaan Ympäristöyhdistyksen kanssa. Piiri myös jätti Pirkanmaan ELY-keskukselle selvityspyynnön uhanalaisen kirjopapurikon esiintymisestä Valkeakosken Hopeavuoren ympäristössä 27.7. yhdessä Luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistyksen kanssa. Tämän johdosta Pirkanmaan ELY-keskus ilmoitti hakeneensa maastokaudelle 2022 rahaa Hopeavuoren

kirjopapurikkoesiintymän kartoitustyötä varten. Syyskuussa TUKES myönsi NewPeak Finlandille malminetsintäluvan Hopeavuorella, josta piiri valitti 8.10. yhdessä aiempien kanssavalittajien kanssa.

Maaliskuussa piiri valitti Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen yhdessä useiden muiden yhdistysten ja yksityishenkilöiden kanssa NewPeakin malminetsintälupien siirrosta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) siirsi yhdellä päätöksellä neljä lupaa Sotkamo Silveriltä NewPeak Finlandille Hämeenkyrössä, Ylöjärvellä, Valkeakoskella (Hopeavuori) sekä Nokiolla. Hallinto-oikeuden pyytämä täydennys asianosaisuudesta toimitettiin oikeudelle huhtikuussa.

2.5.2 Dragon Mining Oy:n Vammalan rikastamo, Sastamala

Piiri jätti helmikuussa Vaasan hallinto-oikeudelle vastaselityksen Dragon Mining Oy:n Vammalan rikastamon meluselvityksen johdosta. Asia liittyi aiempaan valitukseen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupapäätöksestä 12.3.2020. Vastaselitykseen osallistuivat myös Vesiluonnon puolesta ry. ja Sastamalan ympäristöyhdistys ry.

Hallinto-oikeus järjesti marraskuussa katselmuksen Dragonin Sastamalan rikastamolla. Piirin puheenjohtaja ja Luonnonsuojeluliiton Jari Natunen osallistuivat. Natunen otti samalla rikastamon ympäristöstä vesinäytteitä, joista hän lähetti oikeudelle lisätietoa täydennyksenä valitukseen.

2.6 Suurpetotoiminta ja luonnonvaraisten eläinten hoito

Vuoden aikana piiri valitti karhunkaatoluvista ja vetosi tiedotteella vastuullisia metsästäjiä pidättäytymään ilvesten metsästyksestä. Vaikka kaatolupia myönnettiin, suurpetoasiat saivat julkisuutta. Vaikutimme myös aktiivisesti sidosryhmätasolla piirin suurpetoasiantuntija Marjaana Laaksosen osallistuessa Pohjois-Hämeen riistaneuvoston ja riistakeskuksen tilaisuuksiin.

Piiri tuki aloitetta, jossa vaaditaan luontodirektiivin IVa -liitteen suurpetojen (susi, karhu, ilves) riistaeläinluokitukselta luopumisesta, jolloin lajit siirtyisivät luonnonsuojelulain alaisuuteen. Piiri ei ollut kuitenkaan virallinen allekirjoittaja. Aloitteen takana ovat Suomen Susi 2013 ry, Suomen eläinoikeusjuristit ry, Virva ry, Luonto-Liitto ja Luonto-Liiton susiryhmä sekä SEY. Aloite oli tarkoitus lähettää kansanedustajille, joiden toivotaan tekevän asiasta lakialoitteen.

Luonnonvaraisten eläinten hoitotyötä varauduttiin tukemaan lahjoitusvarojen avulla. Luonnonvaraisten eläinten hoitajat voisivat tietysti ehdoin hakea kulukorvauksia kuitteja vastaan. Hakemuksia ei kuitenkaan piirille saapunut.

2.6.1 Valitukset karhunkaatoluvista

Pirkanmaalle myönnettiin vuonna 2021 kolme karhunkaatolupaa, Virroille kaksi ja Orivedelle yksi. Lupaperustelut olivat vahinkoperusteisia, mutta lupa-alueet erittäin laajoja, joten piiri epäili, ettei kysymys ollut tosiasiaa vahinkoperusteisista kaatoluvista. Piiri ja paikallisyhdistykset valittivat näistä luvista. Piiri julkaisi myös asiasta 17.8. [tiedotteen](#). Hallinto-oikeus asetti 20.8. [karhuluvat Virroilla ja Orivedellä toimeenpanokieltoon muutoksenhaun ajaksi](#). Hallinto-oikeus kuitenkin lopulta hylkäsi

valitukset karhunkaatoluvista eikä piiri jatkovalittanut päätöksistä. Asia sai kuitenkin julkisuutta, sillä [YLE uutisoi](#) asiasta tiedotteemme pohjalta.

2.6.2 Vetoamus ilvesten puolesta

Pirkanmaalle myönnettiin 27 lupaa ilveksen tappamiseen. Julkaisimme joulun alla [tiedotteen](#), jossa vedottiin vastuullisia metsästäjiä pidättäytymään ilveksen metsästämisestä. Ilveksellä on tärkeä rooli luonnossa, sillä se pitää ylisuureksi kasvanutta kauriskantaa kurissa. Ihmiselle ilveksestä ei ole vaaraa.

3. Ympäristönsuojelu

3.1 Aluekehittäminen, kaavoitus ja rakentaminen

Piirin edustajana Pirkanmaan liiton koordinoimassa maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR) toimi Matti Pirhonen. Ryhmän tehtävänä on yhteensovittaa aluekehittämistä koskevien suunnitelmien, ohjelmien sekä sopimusten valmistelua ja toimeenpanoa. Ryhmä toimii maakunnassa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kumppanuuselimenä.

Piiri seurasi kaavoitushankkeita ja otti tarvittaessa kantaa hankkeisiin, joilla oli paikallistasoa laajempaa merkitystä. Kannanotoissa kiinnitettiin huomiota arvokkaiden luonnonalueiden ja ekologisten yhteyksien säilymiseen sekä pyrittiin edistämään luonnonarvoja säilyttävien virkistysalueiden säilymistä. Piiri jätti myös 7.12. ympäristöministeriölle lausuntonsa maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisesta. Uusi laki on nimeltään kaavoitus- ja rakentamislaki ja se korvasi nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain.

3.1.1 Vesilahden Lammasniemen kaava

Vesilahden kunnanvaltuusto hyväksyi Lammasniemen kaavan, jossa tärkeän FINIBA (Finnish Important Bird Areas) -lintualueen äärelle oli kaavoitettu asuntorakentamista, vaikka alue on maakunta- ja yleiskaavassa virkistysaluetta. Piiri jätti kaavasta 2.6. Hämeenlinnan hallinto-oikeuteenmuutoksenhaun yhdessä Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistyksen ja Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen kanssa.

Piiri jätti myös 20.7. muistutuksen Vesilahden kunnanhallitukselle Lammasniemen asemakaavasta yhdessä Lempäälän ympäristöyhdistyksen kanssa. Yhdistykset esittivät, että Lammasniemeen sijoitettavista uusista asuinkortteleista ja tonteista luovutaan pitäytyen voimassa olevan yleiskaavan ratkaisussa, jolla turvataan alueen luonnontilaisuus ja virkistyskäyttö.

Hallinto-oikeus lähetti yhdistyksille kaavavalituksesta selvityspyynnön, jossa annettiin yhdistyksille mahdollisuus kommentoida Vesilahden kunnanhallituksen selitystä koskien valitustamme Lammasniemen kaavasta. Yhdistykset kommentoivat marraskuussa lähettämässään vastineessa kunnan selityksessä esitetyjä väitteitä.

3.1.2 Kangasalan Pitkäjärven-Kaukajärven luonnonalueiden kaavoittaminen

Kangasalan kaupunki selvitti erilaisia tieratkaisuja Kaukajärven ja Pitkäjärven välisen kannaksen eteläpuolelle. Lisäksi selvitettiin Kaukajärven rannalla sijaitsevien Kuuselantien loma-asuntojen vakinaistamista ja alueen lisärakentamista. Pitkäjärven-Kaukajärven alue on todettu selvityksissä arvokkaaksi virkistys- ja luontokohteeksi, johon on nyt ehdotettu kyseenalaisia ja huomattavia kaavoitussuunnitelmia ja maantäyttöjä. Asia on synnyttänyt kansalaisadressin sekä valtuustoaloitteen Kaukajärven-Pitkäjärven luonnonsuojelualueen perustamiseksi.

Huhtikuussa Kangasalan luonto ry. laati mielipiteen asemakaavasta nro 861 (Kuuselantie), jonka myös piiri allekirjoitti. Suunnitellulla tiellä on merkittäviä ympäristöhaittoja ja seudullista merkitystä. Se katkoo sekä Kangasalla että Tampereella ekologisia käytäviä, joiden vähäisyyttä yhdistykset ovat aiemminkin arvostelleet.

3.1.3 Vaitinaron vesistötätö

Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi Tampereen kaupungin itselleen myöntämän poikkeusluvan Tampereen ympäristönsuojeluyhdistyksen valituksen johdosta. Lähetimme päätöksen tiedoksi Vaasan hallinto-oikeuteen 5.1.2021, jossa oli käsiteltävänä piirin ja ympäristönsuojeluyhdistyksen valitus Vaitinaron vesistötätöstä. Vaasan hallinto-oikeus kuitenkin hylkäsi valituksemme. Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys päätyi hakemaan valituslupaa Korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Piiri päätti, ettei lähde mukaan jatkovalitukseen, mutta osallistuu mahdolliseen KHO:n päätöksestä aiheutuvaan oikeudenkäyntimaksuun puolella osuudella.

3.1.3. Tavase Oy:n tekopohjavesilaitoshanke

Vaasan hallinto-oikeus hylkäsi joulukuussa piirin ja Kangasalan luonto ry:n valituksen koskien Tavase Oy:n hakemusta Vehoniemen-Isokankaan harjualueen tekopohjavesilaitoksen rakentamista sekä valmistelulupaa Kangasalla. Piiri ja Kangasalan luonto ry. katsovat edelleen, että Tavase Oy:lle ei tule myöntää lupaa tekopohjavesilaitoksen rakentamiseen. Yhdistykset harkitsivat asiasta valittamista Korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

3.2 Energiantuotanto

Piiri vaikutti energiantuotantoa koskeviin suunnitelmiin. Tuulivoimakeskustelu kävi kuumana erityisesti Pohjois-Pirkanmaalla, jossa oli vireillä useita mittavia tuulivoimalasuunnitelmia, mm. Parkanoon, Ikaalisiin ja Kihniöön. Piiri oli mukana vaikuttamassa suunnitelmiin korostaen uusiutuvan energian tuotannon oltavan ekologisesti kestävä. Hankkeet tulee suunnitella kunnissa huolella. Uusiutuvan energian tuotanto ei saa aiheuttaa erityistä luonnon monimuotoisuuden vähenemistä.

Myös Luonnonsuojeluliitossa tuulivoima-asiat olivat pinnalla. Liitto myös kartoitti yhdistysten kantoja tuulivoimaan kyselyllä.

Piiri jätti Pirkanmaan liittoon 5.5. kannanoton maakunnan tuulivoimaselvitystyön seurantaryhmän perustamisesta. Pirkanmaalla selvitetään tuulivoimalle sopivia alueita, mutta naapurimaakuntien

tapaan seurantaryhmää ei ole asetettu. Pirkanmaan liiton tuulivoimaselvityksen ohjausryhmässä piiristä vaikutti Arja Pihlaja, varajäsenenään Hannu Raittinen.

Lylyharjun tuulivoimahanke (Parkano, Kihniö, Kurikka)

Ilmatar selvitti mahdollisuuksia toteuttaa Parkanon, Kihniön ja Kurikan rajalle maksimissaan 16 voimalan tuulipuisto. Piirin varsinaisena edustajana YVA-menettelyn seurantaryhmässä toimi Arja Pihlaja ja varaedustajana Anne Hirvonen.

Piiri jätti 13.8. yhdessä Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistyksen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistyksen kanssa lausunnon Lylyharjun tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta. Lausunnossa kiinnitettiin huomioita hankkeen suunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin sekä niitä koskeviin selvityksiin.

Tevaniemen tuulivoimahanke (Ikaalinen)

Ikaalisten Tevaniemeen on suunnitteilla yhdeksän tuulivoimalaa. Hankkeesta käynnistyi ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA). Samalla alueelle laadittiin tuulivoimaosayleiskaavaa. Sari Jaakkola edusti piiriä ja Ikaalisten yhdistystä Tevaniemen tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn seurantaryhmässä. Piiri jätti 22.10. muistutuksen hankkeen YVA-ohjelmasta Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistyksen ja Luonnonsuojeluliiton Ikaalisten yhdistyksen kanssa. Muistutuksessa kiinnitettiin huomioita hankkeen suunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin sekä niitä koskeviin selvityksiin.

3.3 Ilmastonmuutos

Pirkanmaan ilmastofoorumissa kokoontuvat ELY-keskuksen, Pirkanmaan liiton, kaupunkiseudun sekä Hinku-kuntien edustajat. Mukaan on lisäksi kutsuttu edustajia asiantuntijaryhmistä. Piiriä on foorumissa edustanut Arja Pihlaja.

Ilmastofoorumilla, joka kokoontui viidesti vuonna 2021, on vuoden kuluessa kuultu useita ministeriöiden tai tutkimuslaitosten asiantuntijapuheenvuoroja. Esillä ovat olleet maankäyttösektorin vaikuttavimmat toimenpiteet ja kohdehaku, Ilmasto- ja energiastrategian valmistelun tilanne ja kansalliset ilmastotavoitteet sekä niiden edistämisen tueksi perustetut rahoituskanavat. Pirkanmaan päästövähennyspolusta ja sen määrittelystä on käyty keskustelua, Tampereen ilmastotyön toimeenpano ja ilmastotyön sisällyttäminen ”uusille” sektoreille on ollut esillä. Sopeutumisen tilannekuva on pyritty hahmottamaan kuntien toiminnan eri sektoreilla ja suunniteltu sopeutumiseen tähtäävän koulutuksen käynnistämisestä. Maakunnan energiakehittäminen ja energijärjestelmäselvitys ja sen pohjalta tarkennettuja laskelmia kohti hiilineutraalisuustavoitetta valmistui syksyn kuluessa.

Yhteenvedona voidaan todeta kuntien edistävän hyvin eri tahtisesti ilmastokysymyksiä. Vetovastuu näyttää olevan Tampereella ja sen seutukunnilla. Vuoden aikana ilmastotyö on siirtynyt II-vaiheeseen, jonka keskeisimmät tavoitteet ovat päästövähennyspolun ja ilmastomuutokseen sopeutuminen. Kaikki aineistot löytyvät osoitteista <https://ymparistoviisas.fi/materiaalia/> ja <https://ymparistoviisas.fi/ilmastokyvvykkyys/>.

Arja Pihlaja oli mukana piirin edustajana myös **Pirkanmaan hiilineutraalitiekartan 2030 yhteistyöryhmässä**, johon on kutsuttu keskeisesti ilmastonmuutoksen hillintään omista verkostoissaan valmistelevia tai toimeenpanevia toimijoita. Pirkanmaan maakuntahallituksen alainen ilmasto- ja ympäristöjaosto toimii Canemureen liittyvän aluehankkeen epävirallisena poliittisena ohjausryhmänä. Työryhmä kokoontui 4 kertaa. Työryhmän agendalla vuonna 2021 oli Pirkanmaan hiilineutraalitiekartan toimenpiteiden konkreettinen edistäminen, päästövähennyskenaariotyökalun käytön mahdollisuudet, maankäytön muutosselvitys ja Luken kehittämään maankäytön muutoksen vaikutusten arviointiin kehittämään hiilinielutyökaluun tutustuminen. Lisäksi on keskusteltu kuntatason vertaistuesta ja kuntien kiinnostuksen aiheista, joista eniten kiinnostusta ovat herättäneet Hiilinielut ja kompensointi sekä maa- ja metsätalous. Kokouksissa on myös tutustuttu uudistuvaan ilmasto- ja ympäristölainsäädäntöön. Vuoden viimeisessä kokouksessa tutustuttiin Pirkanmaan energiajärjestelmäselvitykseen ja Pirkanmaan energiastategiaa. Jatkossa työskentelyä teemoittaa ilmastonmuutokseen sopeutumisen kysymykset.

Piiriä kysyttiin mukaan Pirkan Kylät ry:n Pirkanmaan ilmastoviisas kyläverkosto -hankkeeseen, joka on jatkoa Hiiltä sitovat kylät -hankkeelle. Hankkeen lähtökohta on asukkaan ilmastonäkökulma. Piiri mainosti asiaa edelleen paikallisyhdistyksille, ja totesi voivansa lähteä mukaan, mikäli hankkeeseen löydetään edustus paikallisyhdistyksistä.

4. Hankkeet

Kotouttavaa luonnonhoitoa Pirkanmaalla (Kolu) -hanke

Piiri haki muutoshakemuksella jatkoaikaa toteuttaa Kotouttaa luonnonhoitoa Pirkanmaalla (Kolu) -hanketta vuoden 2021 loppuun saakka. Toiminta toteutettiin varsinaiselta hankeajalta (2019–2020) ylijääneen rahoituksen puitteissa.

Hankkeessa järjestettiin vuoden aikana kuusi luonnonhoitoretkeä, joissa oli 124 käyntikertaa. Maahanmuuttajien käyntikertoja oli 71. Valtaosa maahanmuuttajista oli opiskelijoita. Lisäksi mukana oli sekä suomalaisia että maahanmuuttajia vapaaehtoisina.

Luonnonhoitoretkeille kuljettiin pääosin tilausajobussilla ja osallistujille tarjottiin retkilounas. Hoidettavat luontokohteet olivat maakunnallisesti arvokkaita perinnebiotooppeja. Lisäksi hoidettiin yhtä maaseudun kulttuuriympäristöä, jossa mm. kitettiin haitallista jättipalsamia. Hoitotyö toteutettiin talkoilla.

Kolu-hanke toimi viimeisenä vuonna ajalla 17.5.–15.12.2021. Käytävissä oli noin 0,25 henkilötyövuoden työpanos. Hankekoordinaattori Sari Hämäläisen työaika oli 15,5 tuntia viikossa. Lisäksi tehtiin tuntityösopimukset Heini Ojalalle välille 23.8.–30.9.2021, noin 9–25 tuntia sekä Anne Hirvoselle välille 23.8.–15.12.2021, noin 24–40 tuntia.

Vieraslajien torjuntahanke ja Järjestö-Helmi-hankehakemus

Kainuun ELY-keskus myönsi piirille rahoitusta vieraslajien torjuntahankkeelle. Hanke ei kuitenkaan käynnistynyt haettua pienemmän rahoituksen sekä hakuvaiheessa ilmoitetusta nousseen, piiriltä puuttumaan jääneen omarahoitusosuuden vuoksi.

Marraskuun lopussa piiri jätti uuden hankehakemuksen Uudenmaan ELY-keskuksen järjestämässä Järjestö-Helmi haussa. Haetun avustuksen käyttötarkoitus oli hoitaa kahta paikallisesti arvokasta perinnebiotooppia sekä yhtä lajistollisesti arvokasta paahderinnettä.

Vuoden lopussa aloitettiin myös keskustelut Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa maakunnallisesti arvokkaiden perinnebiotooppien jatkohoidosta.

5. Luottamushenkilöt ja tilintarkastajat

Piirin toimintaa organisoivat piirihallitus ja kaksi osa-aikaista työntekijää.

Hallituksen puheenjohtajana toimi Hannu Raittinen ja varapuheenjohtajana Antti Virnes. Taloudenhoitajana toimi Pirkko Huovila ja sihteerinä hallituksen ulkopuolelta järjestösihteerinä Sari Hämäläinen. Hallituksen kokoonpano on esitetty alla.

Hallituksen varsinaiset jäsenet 2021:

- Hannu Raittinen, puheenjohtaja (SLL:n Ylöjärven yhdistys)
- Pirkko Huovila, taloudenhoitaja (Pirkkalan ympäristöyhdistys)
- Sari Jaakkola (SLL:n Ikaalisten yhdistys)
- Kari Järventausta (SLL:n Valkeakosken yhdistys)
- Seppo Leinonen (Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys)
- Arja Pihlaja (Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys)
- Keijo Rantanen (SLL:n Nokian yhdistys)
- Heikki Toivonen (Kangasalan luonto)
- Antti Virnes, varapuheenjohtaja (SLL:n Tampereen yhdistys)

Hallituksen varajäsenet 2021:

- Jenni Hakanen (SLL:n Tampereen yhdistys)
- Larissa Heinämäki (SLL:n Virtain-Ruoveden yhdistys)
- Minna Knuuttila (Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys)
- Pauliina Salminen (Sastamalan ympäristöyhdistys)

Piirihallituksen alaiseen työvaliokuntaan kuuluivat Hannu Raittinen, Heikki Toivonen, Antti Virnes, Kari Järventausta ja Pirkko Huovila. Työvaliokunnalla oli valtuudet käsitellä hallitukselle tulevia kiireellisiä asioita ja tehdä päätöksiä nopealla aikataululla sääntöjen mukaisilla tavoilla. Päätökset tehtiin yksinkertaisella äänten enemmistöllä - samoin kuin hallituksessakin.

Hallituksen ulkopuolisia vastaavia henkilöitä olivat suurpetovastaava Marjaana Laaksonen ja Vuohisaaren ylläpidosta vastaava Timo Tamminen.

Tilintarkastajana toimi HT-tilintarkastaja, KTM Viljami Valpas ja varatilintarkastajana oli tarvittaessa HT-tilintarkastaja, KTM Marko Pöntinen.

6. Henkilöstö ja toimipaikka

Piirin aluesihteerinä toimi Anne Hirvonen ja järjestösihteerinä Sari Hämäläinen. Työntekijöistä aluesihteerin työaika oli 70 % ja järjestösihteerin 50 % Luonnonsuojeluliiton säännöllisestä viikkotyöajasta. Viikkotasolla aluesihteerillä oli käytettävissään 25,38 tuntia työaika ja järjestösihteerillä 18,1 tuntia.

Sari Hämäläinen toimi myös ajalla 17.5.–15.12. piirin Kotouttavaa luonnonhoitoa Pirkanmaalla (Kolu) -hankkeen osa-aikaisena koordinaattorina. Hankekoordinaattorin työaika oli 15,5 tuntia viikossa. Myös Anne Hirvonen toimi ajalla 23.8.–15.12. hankkeen osa-aikaisena työntekijänä tehden hankkeelle yksittäisiä työpäiviä ja -tunteja.

Työharjoittelijana piirissä toimi 8.2.–6.5. kestävän kehityksen opiskelija Jussi Syrjälä Hämeen ammattikorkeakoulusta. Lisäksi Heli Huhtala suoritti Jyväskylän ammattikorkeakoulun projektiosaaja -koulutuksen työssäoppimisjakson Kolu-hankkeessa ajalla 17.5.–30.6.

Piirin toimisto sijaitsee osoitteessa Kuninkaankatu 39, 33200 Tampere. Toimisto on monen järjestön yhteinen, sillä piirillä ovat alivuokralaisina Animalia ry., Luonto-Liiton Hämeen piiri ry., Oikeutta eläimille -yhdistys, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry. ja Vegaaniliitto ry. Luonnonsuojeluliiton Tampereen yhdistys irtisanoi vuokrasopimuksen elokuussa, jolloin toimistolle jäi yhteensä kuusi järjestöä. Valtaosa piirin työntekijöiden tekemästä työstä toteutui etätöyönä muun muassa koronapandemiasta johtuen.

7. Tiedotus

Piirin keskeisimmät tiedotuskanavat olivat omat [verkko](#)- ja [Facebook-sivut](#). Sosiaalisen median tiedotuskanavana oli myös [Instagram](#), jossa oli 15.3.2022 mennessä 793 seuraajaa.

Facebookissa tykkääjien määrä kasvoi edelleen vuoden aikana ollen 25.2. yhteensä 1 904 tykkääjää ja 1 964 seuraajaa. Pirkanmaan piiri oli edelleen Facebookin seuratuin Luonnonsuojeluliiton piiri. Facebookissa julkaistiin päivityksiä ajankohtaisista luonto- ja ympäristöaiheista lähes päivittäin.

Piirin julkaisemat lukuisat kannanotot, lausunnot, vastineet, esitykset jne. päivitettiin [verkkoon](#), josta ne ovat kaikkien luettavissa. Tiedotteita medioille lähetettiin toimintasuunnitelman mukaisesti vähintään kerran kuukaudessa.

Sisäisessä viestinnässä tärkein viestintäkanava oli sähköpostilistat. Uutena viestintämuotona julkaistiin paikallisyhdistyksille ja muille asiasta kiinnostuneille Piiriviestiä. Piiriviesti kertoo sähköpostitse paikallisyhdistykselle keskeisimmät kuulumiset piirin toiminnasta. Vuoden aikana piiriviestejä lähetettiin yhdeksän kertaa.

Piirin ympäristöpalkinnon saajan valinta siirtyi tältä vuodelta seuraavalle, mutta perinteisenä kesäkisana järjestettiin tällä kertaa kilpailu Pirkanmaan korkeimmasta muurahaiskeosta. Kesäkisasta julkaistiin 28.7.2021 tiedote. Mediat uutisoivat tiedotteen pohjalta uutisia seuraavasti:

- [Nokian Uutiset 28.7.](#)

- Radio Sun 28.7.

- [Oriveden Sanomat 30.7.](#)

Kisa-aiheesta laadittiin myös yhteistyössä muurahaistutkija Jouni Sorvarin kanssa [tausta-artikkeli](#), joka julkaistiin piirin verkkosivuilla.

Kesäkisan voittajista tehtiin tiedote, josta [YLE uutisoi](#) 30.9. Myös YLE Tampereen radiouutisissa asia oli esillä.

Kesäkisan voittaja palkittiin Suomen Luonto -lehden vuoden lahjatilauksella. Muille kärkisijoille yltäneille lähetettiin Luonnonkalenteri sekä kangaskasseja ja kylpypyyhe. Muille osoitteensa ilmoittaneille osallistujille lähetettiin kiitoskirje.

8. Järjestötoiminta

Piirin jäseniä ovat 16 paikallisyhdistystä, joissa oli vuoden 2021 lopussa 3104 maksanutta henkilöjäsentä. Jäsenmäärä laski edellisvuodesta 72: lla jäsenellä.

Piiri toimii kokoavana voimana Luonnonsuojeluliiton ja paikallisyhdistysten välissä. Piiri piti yhteyttä paikallisyhdistyksiin avustaen niitä luonnonsuojelukysymyksissä sekä järjestöasioissa. Avustaminen oli sekä asiasisältöistä avustamista erilaisissa lausunnoissa ja muistutuksissa että myös pientä taloudellista tukea talousarvion puitteissa. Lokakuun lopulla piiri järjesti koronapandemian vuoksi siirtyneen paikallisyhdistystapaamisen, joka toteutettiin kääpäretkenä Riuttaskorpeen.

Heini Ojalan Hämeen Ammattikorkeakoulun Kestävän kehityksen opinnäytetyö, Vapaaehtoistyöntekijöiden jaksaminen ja kuormitus luonnonsuojelujärjestön paikallisyhdistyksissä, valmistui keväällä 2021. Ojalan laatima kysely lähetettiin Pirkanmaan piirin alueella toimivaan 15 paikallisyhdistykseen. Valmis työ on luettavissa [Theseus-tietokannassa](#).

8.1 Sääntömääräiset kokoukset

Piirin sääntömääräinen kevätkokous pidettiin keskiviikkona 24.3. ja syyskokous keskiviikkona 24.11.

Kevätkokous järjestettiin etäyhteydellä Teams-videokokouksena. Paikalla oli edustus 6/16 paikallisyhdistyksestä.

Syyskokous päästiin vihdoon järjestämään livetapaamisena ja se pidettiin kirjastotalo Metson Kuusi-salissa keskiviikkona 24.11. Projektisuunnittelijat Anni Mäkelä ja Veera Mäkitalo Pirkanmaan ELY-keskuksesta alustivat tilaisuuden aluksi Helmi-ohjelman ajankohtaisista teemoista. Paikalla oli edustus 11/16 paikallisyhdistyksestä.

8.2 Paikallisyhdistysten tukeminen

Paikallisyhdistystapaaminen ja kääpäretki Riuttaskorpeen lauantaina 30.10.

Paikallisyhdistystapaaminen kokosi piirin paikallisyhdistyksiä päivän kestäväälle luontoretelle. Tapaamisen tavoitteena oli hyvinvoinnin lisäämisen lisäksi myös kouluttaa paikallisia aktiiveja. Retkelle lähdettiin tilausajolla Tampereelta.

Retkellä tutustuttiin piirin ympäristöministeriölle jättämään Seitsemisen ja Helvetinjärvenkansallispuistojen laajennusesitykseen esityksen ydinalueeseen, Riuttaskorpeen. Ylöjärven pohjoisosissa sijaitseva Riuttaskorpi on nykyisin valtion retkeilyaluetta. Retkellä osallistujat pääsivät syventymään kääpien tutkimiseen luontokartoittaja Kaija Helteen ja biologi Anne Hirvosen johdolla. Virkistytymisen, retkeilyn ja koulutuksen lomassa retkellä syötiin maastolounas ja välipala.

Paikallisyhdistystapaamiseen osallistui yhteensä 38 henkilöä. Retkestä saatiin osallistujilta hyvää palautetta. Monet osallistujista liittyivät myös piirin kuulumisista kertovan Piiriviesti-sähköpostikirjeen tilaajaksi.

Avustus Kyrön Luonto ry:lle jäsenlehdestä syntyviin kuluihin

Kyrön Luonto ry suunnitteli kerran vuodessa ilmestyvää jäsenlehteä, josta ensimmäinen numero ilmestyisi helmikuussa 2022. Piiri myönsi yhdistykselle anotun 200 euron avustuksen lehden tuleviin kuluihin.

Avustus Luonto-Liiton Hämeen piirin perheleirin tukemiseksi

Piiri myönsi Luonto-Liiton Hämeen piirille anotun 150 euroa perheleirin järjestämiseksi. Hakemuksen taustalla oli se, että Luonnonsuojeluliitto ei jakanut enää perhe-toiminta-avustusta, jota saatu aiemmin talvi- ja kesäleirin järjestämiseen. Luonnonsuojeluliiton jäsenet saavat alennusta perheleiristä edellisvuosien tapaan. Perheleiri on suosittu ja ilmoittautuneista suurin osa on L-L:n/SL:n jäseniä. Näillä perusteilla piiri avusti sisarjärjestöään tärkeässä asiassa.

Ansiomerkkien puoltaminen

Piiri tuki paikallisyhdistyksiä myös puoltamalla ansiomerkkejä yhdistysten pitkäaikaisille aktiiveille. Piiri tuki Pälkäneen yhdistyksen ja Nokian yhdistyksen ehdotuksia ansiomerkkin saajista.

8.3 Luonnonsuojeluliiton toimintaan osallistuminen

Vuoden aikana osallistuttiin aktiivisesti etäyhteyksin **Luonnonsuojeluliiton järjestämiin tilaisuuksiin**, kuten lakikoulutuksiin, piirien talvikoulutuspäiviin, virtavesiwebinaareihin, piirikahveihin ja syyspäiviin.

Piiri vaikutti aktiivisesti myös liiton tasolla. **Luonnonsuojeluliiton syysvaltuusto järjestettiin hybridikokouksena Oriveden opistolla 20.–21.11.** Pirkanmaan piiristä kokoukseen osallistuivat liittovaltuuston varapuheenjohtaja Hannu Raittinen sekä liittovaltuuston jäsen Seppo Leinonen. Hannu Raittinen esitti kokouksen alussa piirin puheenjohtajana tervehdyksensä Pirkanmaan piirin puolesta.

Piiri kommentoi pyynnöstä Luonnonsuojeluliiton sääntömuutosta ja uutta hallinto-ohjetta. Lisäksi piiri esitti 11.10. Luonnonsuojeluliiton hallitukselle Pirkanmaan piirin palkkatuen nostamista 16 000 eurosta 23 000 euroon vuodessa. Perusteluna anomukselle oli piirin työmäärän huomattava kasvu ja liiton palkkatuen jälkeen jääminen.

9. Talous

9.1 Avustukset

Luonnonsuojeluliitosta saatiin 30 197 euroa yleisavustuksia, jotka koostuivat jäsenmaksuosuuksista. Liitosta saatiin myös palkkatukea aluesihteerin ja järjestösihteerin palkkaukseen yhteensä 16 000 euroa.

Luonnonsuojeluliitolta haettiin ja saatiin lisärahoitukseksi 1000 euroa kaivostoimintavaikuttamiseen. Lisäksi käytettiin liiton edellisenä vuonna maksama 1000 euroa paikallisyhdistystoimintaan.

Kotouttavaa luonnonhoitoa Pirkanmaalla (Kolu) -hankkeen vuoden 2021 osuus avustuksesta on noin 23 155 €. Tästä noin 4146 € on vielä maksamatta ja merkitty tilinpäätöksessä siirtosaamisiin.

9.2 Varain- ja jäsenhankinta

Piirillä oli Sisä-Suomen poliisilaitoksen myöntämä rahankeräyslupa ajalle 1.1.2020–31.12.2021. Eri puolilla Tamperetta ja Pirkanmaata oli seitsemän keräyslipasta erilaisissa yrityksissä (mm. kahvilat ja kaupat). Lisäksi rahankeräys oli käynnissä verkkosivujen kautta. Rahaa siis kerättiin, mutta varsinaiseen toimintasuunnitelmassa mainittuun varainhankinnan tehostamiseen ei riittänyt resursseja.

Rahankeräystuotot vuodelta 2021 olivat noin 657 euroa ja kulut noin 85 euroa. Kerättäviä varoja voidaan käyttää vuonna 2022 yhdistyksen tapahtumien, projektien ja talkoiden järjestämiseen tarvittaviin ruoka-, tarvike ja kalustehankintoihin, laite- ja kalustevuokriin, tapahtumatilavuokriin; esitteiden painokuluihin sekä muun mainosmateriaalin hankintakuluihin ja markkinointikuluihin; luonnonvaraisten eläinten hoitokuluihin sekä palkkoihin, palkkioihin ja matkakuluihin.

Merkittävä osa piirin tuloista koostuu Luonnonsuojeluliiton jäsenmaksuosuuksista. Jäsenhankintaa tehtiin koronapandemiasta johtuen ennen kaikkea sosiaalisessa mediassa ja verkkosivuilla tuomalla esille piirin voittoja, laajaa vaikuttamistyötä ja Luonnonsuojeluliiton jäsenyyttä.

9.3 Tulos

Tilikaudella 2021 alijäämää kertyi 24 320 euroa.

9.4 Tilit

Piirin tilit ovat OmaSP:ssä. Piirillä on tällä hetkellä kolme tiliä: käyttötili, lahjoitus(rahankeräys)tili (rahankeräysluvan edellytys) ja Kolu-hankkeen tili. Käyttötili on limiitillinen tili. Limiitti, eli ennakoon sovittu luoton raja, pudotettiin 10 000 euroon.

9.5 Omaisuuden hoito ja vuokraustoiminta

Piiri omistaa Mänttä-Vilppulassa noin hehtaarin suuruisen **Vuohisaaren** mökkeineen sekä Jämsän puolella sijaitsevan 0,3 hehtaarin laajuisen Kotiranta-tontin. Alueet on saatu testamenttilahjoituksena 1990-luvulla ja rauhoitettu luonnonsuojelulailla.

Vuohisaaren rakennusten ylläpitoa sekä vuokraustoimintaa jatkettiin. Mökin käyttöaste jatkoi kasvuaan. Vuohisaaren vuokraaminen liiton jäsenille tuotti 3100 euroa (2020: 3 040 euroa). Vuodesta 2019 vuokratuotot ovat yli kaksinkertaistuneet. Vuokraushinnat pysyivät samana kuin vuonna 2020 ollen 40 euroa /vrk ja 240 euroa /viikko.

Kevättalkoot Vuohisaarella pidettiin lauantaina 15.5. Seitsemän henkilöä osallistui. Ahkerat osallistujat pinosivat polttopuita talliin, siivosivat mökin perusteellisesti, puhdistivat kattoja, paikkasivat veneen reiän ja ottivat käyttöön turvevapaan kuivikkeen. Saunan kuistin korjauksessa vierähti koko päivä. Syystalkoisiin lauantaina 25.9. osallistui neljä henkilöä. Talkoissa Vuohisaari laitettiin talvikuntoon.

Piiri omistaa myös Oriveden Längelmäellä kaksi testamenttilahjoituksena saatua metsätilaa. Tilat ovat **Tampinniemi** (19,1 ha) ja Leponiemi (4,6 ha), joista Tampinniemeen kuuluu lisäksi hieman vesialuetta (1,9 ha). Molemmat tilat ovat nykyisin kokonaisuudessaan luonnonsuojelualuetta. **Tampinniemessä** pidettiin kesällä kaksi talkoopäivää. Kesäkuussa, 17.6., pidettyihin talkoisiin osallistui neljä henkilöä. Talkootyöt olivat lupiinien torjuntaa. Toiset talkoot pidettiin 12.8. ja osallistujia oli neljä. Edelleen kaivettiin lupiininjuurakoita. Talkoissa myös dokumentoitiin entinen asuinrakennus, jonka hirsirunkoa tarjotaan eteenpäin purettavaksi.